

ชุดกิจกรรม ถนนปลอดภัย

การจัดกระบวนการเรียนรู้
เพื่อความปลอดภัยทาง
ถนนสำหรับเด็กทุกคน

ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัย

เป็นโครงการที่ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ศวปถ.) ดำเนินการวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ซึ่งมีความเชื่อสำคัญว่า . . .

“ตัวเจ้าของชีวิตพึงเป็นผู้รักษาชีวิต
เมื่อสัมผัสความจริงจากการฟังตนเองได้แล้ว
ก็เผยแพร่ความสำเร็จออกไป
ให้ผู้อื่นได้รับรู้และปฏิบัติด้วยตนเอง”

ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัยมุ่งให้เกิดการฟังตนเอง
ในการจัดการความปลอดภัยทางถนนและมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
ในการกระทำใดๆ ที่ทำให้เกิดความปลอดภัยในการใช้เส้นทาง
ส่วนกิจกรรมภายในชุดทำหน้าที่ให้เยาวชนได้แสดงบทบาท
สำคัญเป็นวงจรในการ

- รับรู้และทำความเข้าใจในการใช้ถนนอย่างปลอดภัยหรือ
เสนอเรื่องราวการใช้ถนนอย่างปลอดภัยที่ปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว

- เชื่อมโยงความรู้สึกนึกคิดของตนเองกับเรื่องราว

- เสนอการปฏิบัติตนที่เป็นการใช้ถนนอย่างปลอดภัย
หรือยืนยัน (Confirm) การปฏิบัติตนและผลที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นคือมีการใช้ถนนอย่างปลอดภัย

- กำหนดการกระทำที่ตนจะปฏิบัติเพื่อให้มีการใช้ถนนอย่าง
ปลอดภัยหรือยืนยัน (Confirm) การกระทำที่ตนปฏิบัติแล้ว
และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นคือมีการใช้ถนนอย่างปลอดภัย

- นำการกระทำดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติจริงบนเส้นทาง
ระหว่างบ้าน, โรงเรียนและเส้นทางสัญจรในชีวิตประจำวันของตน
ตลอดจนปฏิบัติซ้ำในสถานการณ์การใช้ถนนของตนเองต่อเนื่อง

ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัยคืออะไร

คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดกระทำอย่างเป็นระบบ
โดยการโค้ชของพี่เลี้ยงเยาวชนจะทำกิจกรรมทำงาน
ความคิดและเรียนรู้ความรู้สึกจำนวน 5 ชุดกระบวนการ
ที่กระทำซ้ำได้เป็นวงจรการเรียนรู้เกี่ยวกับความ
ปลอดภัยบนถนนที่เป็นเส้นทางระหว่างบ้านและ
โรงเรียนและเส้นทางสัญจรในชีวิตประจำวันของตน

ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัยเป็นเครื่องมือหนึ่งในการ
สร้างทักษะชีวิตในการลดความเสี่ยงและเพิ่มความ
ปลอดภัยในการเดินทางด้วยการฝึกสังเกตระวัง
และมีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัยทางถนน
ซึ่งนำไปใช้ได้ทันทีโดยจะเพิ่มทักษะและความรับผิดชอบของตนเอง
และคนอื่นขึ้นตามลำดับ ตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ความคาดหวังของ

ชุดกิจกรรม ถนนปลอดภัย

- 1 เปิดโอกาสแก่เยาวชนในการรับรู้และทำความเข้าใจ
การใช้ถนนอย่างปลอดภัยร่วมกับผู้อื่นท่ามกลาง
เหตุปัจจัยที่แตกต่าง
- 2 เกิดการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านความปลอดภัยใน
การใช้ถนนร่วมกับผู้อื่น
- 3 เกิดตัวอย่างการใช้ถนนอย่างปลอดภัยในพื้นที่ต่าง
บริบทและมีเหตุปัจจัยที่แตกต่างกัน
- 4 เกิดการจัดการตนเองเพื่อรับผิดชอบต่อความเสี่ยง
ในการใช้ถนนร่วมกับผู้อื่นก่อนที่จะเรียกร้องจากผู้อื่น
- 5 เกิดหม่อมนของเครือข่ายถนนปลอดภัยที่มีความ
เป็นพลเมือง (Active Citizen)

กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ของชุดกิจกรรม ถนนปลอดภัย

ขั้นตอนที่ 1 (เวลาที่ใช้ 1-1.30 ชั่วโมง)

การให้กลุ่มเยาวชนรับรู้เหตุการณ์
ใช้ถนนเช่นเดียวกับในชีวิตจริง

สื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้

1.เรื่องเล่าจากผู้ประสบเหตุแต่ละฝ่าย 2.แบบวัดความเข้าใจเหตุการณ์

วัตถุประสงค์ เมื่อเรียนรู้บทนี้จบลง เยาวชนสามารถ

1. เข้าใจและเพิ่มพูนทักษะด้านการรับรู้สภาพอย่างรอบด้านต่อ
เหตุการณ์ที่มีผลต่อชีวิตของตนเองเมื่อใช้ถนน
2. แสดงความเข้าใจพฤติกรรมการใช้ถนนปลอดภัยผ่านกิจกรรมที่
ได้เข้าร่วม
3. เยาวชนมีทักษะในการสอบถาม (ตามวัย) ความเข้าใจของตนกับ
ข้อเท็จจริง
4. เยาวชนสามารถแสดงความเข้าใจในเหตุการณ์ด้วยภาพแผนผัง
เหตุการณ์ได้ตรงตามข้อมูลที่ได้รับ

กระบวนการ

1. เยาวชนแต่ละคนเล่าเรื่องการใช้นถนนที่ตนปฏิบัติหรือประสบเหตุ
2. เยาวชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้ข้อวินิจฉัย
3. เยาวชนแสดงข้อวินิจฉัยกรณีการใช้ถนนที่ได้รับรู้ด้วยแผนผังของ
เหตุการณ์

ขั้นตอนที่ 2 (เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง)

การให้กลุ่มเยาวชนรับรู้ความรู้สึก นึก คิดของตน ผ่านเหตุการณ์
ในการใช้ถนนที่ได้รับรู้ในลักษณะการเชื่อมโยงเรื่องราวเข้าสู่ตัวตน

สื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้

1. ภาพแผนผังเหตุการณ์ / พฤติกรรมการใช้ถนนจากขั้นตอนที่ 1
2. แนวคำถามความรู้สึกนึกคิดต่อเหตุการณ์
3. แบบบันทึกความรู้สึกนึกคิดต่อเหตุการณ์
4. กระดาษข่าว

วัตถุประสงค์ เมื่อเรียนรู้บทนี้จบลง เยาวชนสามารถ

1. เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นในเหตุการณ์ทุกสถานะทั้งมีทิศทาง
กาย จิต และปัญญา
2. เกิดความตระหนักคุณค่าของตนเองที่จะใช้ถนนอย่างรับผิดชอบ
3. เกิดความเห็นใจสังสาร พร้อมช่วยเหลือผู้ประสบเหตุร้าย

กระบวนการ

1. ครูทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้แผนผังจากชุดขั้นตอนที่ 1
2. ครูแทรกข้อความที่ทำให้เยาวชนคิดสะท้อนความรู้สึกตามสมควร
3. เยาวชนให้ความรู้สึกนึกคิดของตนเทียบเคียงกับคนในเหตุการณ์
แล้วประมวลว่ารู้สึกอย่างไรหากประสบเหตุเหมือนกันทดความคิด
4. เยาวชนบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดของตนให้กลุ่มรับทราบตามที่ได้
ทดความคิดไว้ ไม่ต้องบรรยายขยายความ
4. เยาวชนเรียบเรียงความรู้สึกนึกคิด จำแนกบุคคลแล้วนำไปติดต่อ
ที่กระดานข่าว

ขั้นตอนที่ 3 (เวลาที่ใช้ 1-2 ชั่วโมง)

ชั่วโมงภาคปฏิบัติการประมาณการความเสียหายทุกฝ่ายทุกคน

สื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้

1. แบบประมาณการความเสียหาย
2. เรื่องเล่าเหตุการณ์ในขั้นตอนที่ 1 เพิ่มข้อมูล /ข้อเท็จจริงที่เป็น
ปัจจัยในการใช้ถนนอย่างปลอดภัยครบถ้วน

วัตถุประสงค์ เมื่อเรียนรู้บทนี้จบลง เยาวชนสามารถ

1. มีความเข้าใจเพิ่มเติมและลงรายการแจกแจงจำแนกปัจจัยการใช้ถนน
2. ประมาณการค่าเสียหายทุกฝ่ายในการเยียวยา กรณีเกิดอุบัติเหตุ
ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นเงินและที่ตีค่าเป็นต้นทุนไม่ได้

กระบวนการ

เยาวชนสามารถรับรู้เรื่องเล่าเหตุการณ์ในขั้นตอนที่ 1 ในลักษณะ
ว่าเมื่อเหตุการณ์ผ่านไประยะหนึ่งที่มีรายละเอียดมากขึ้นมีความ
ครอบคลุมมากขึ้น มีความชัดเจนขึ้น

1. ครูทบทวนเรื่องราว /คนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึง
คนที่เกี่ยวข้องทรัพย์สินและโอกาสที่สูญเสียไปเพื่อจุดประกายการ
เรียนรู้ของเยาวชน
2. สมมติผู้เรียนเป็นคนทำงานกำลังคิดถนนปลอดภัยและให้ข้อมูลเพิ่มเติม
3. ให้คณะทำงานประมวลผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ว่าแต่ละคนได้ทำอะไร
เสียอะไร ทั้งที่คิดได้มีมูลค่าเป็นเงินและที่ตราค่าเป็นเงินไม่ได้บันทึก
ลงกระดาษทด
4. ให้เยาวชนบอกเล่าประมาณการสิ่งที่รักษาไว้ได้กรณีใช้ถนนอย่างปลอดภัย)
การสูญเสีย (กรณีใช้ถนนแล้วไม่ปลอดภัย) ระบุเป็นตัวเลขและไม่ใช่
ตัวเงิน ให้คณะทำงาน (กลุ่ม) รับทราบตามที่ทดความคิดไว้และแสดง
ความคิดเห็นว่าหากตนสามารถใช้ถนนอย่างปลอดภัยได้จะทำหรือไม่

ขั้นตอนที่ 4 (เวลาที่ใช้ 1-1.30 ชั่วโมง)

ชั่วโมงปฏิบัติการวิเคราะห์เหตุปัจจัยรอบ
ด้านกำหนดแนวปฏิบัติทุกคนทุกฝ่าย

สื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้

1. ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยการใช้ถนนปลอดภัยและไม่ปลอดภัย
2. แบบวิเคราะห์เหตุปัจจัย
3. แบบเสนอแนวปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ เมื่อเรียนรู้กันจบลง เยาวชนสามารถ

1. ทำความเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์ที่ต้องการ / ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น
2. ระบุการกระทำที่เป็นสาเหตุของเหตุการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น (ข้อเสนอเพื่อปฏิบัติ)
3. สามารถเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (การกระทำและเงื่อนไขสิ่งแวดล้อม) เพื่อให้มีผลลัพธ์การใช้ถนนปลอดภัยให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด

กระบวนการ

1. ทบทวนเกี่ยวกับคนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและก้าวความถึงสิ่งที่ต้องสูญเสียเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือสิ่งที่ต้องรักษาไว้ได้เมื่อไม่เกิดอุบัติเหตุ โดยแจกองค์ประกอบคนเป็นรายไปและสะท้อนความรุนแรงด้วยตัวเลขงบประมาณและขนาดความเสียหายกรณีที่เราทำได้
2. ขอให้คณะทำงาน (กลุ่ม) อภิปรายว่า
 - หากเลือกได้ และสามารถใช้ถนนได้อย่างปลอดภัยเยาวชนแต่ละคนทำอะไรและไม่ทำอะไร
 - มีสิ่งแวดล้อมอะไรที่เกี่ยวข้องบ้างแจกแจงอย่างเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับองค์ประกอบของการใช้ถนนปลอดภัย/ ไม่ปลอดภัย (กฎหมาย/ มาตรการ, สภาพ/เงื่อนไขอุบัติเหตุทางถนนที่เกิดกับเด็กและเยาวชน, ความปลอดภัยทางถนน, โครงสร้างถนน, โครงสร้างการสื่อสารในถนน, พฤติกรรมผู้ใช้ถนน)
 - จำแนกองค์ประกอบ : องค์ประกอบคน, องค์ประกอบพาหนะ, องค์ประกอบถนน, องค์ประกอบสภาวะแวดล้อม
3. ขอให้เยาวชนแต่ละคนประมวลผลการอภิปรายของคณะทำงานแล้วบันทึกเป็นข้อเสนอของตน ทั้งสั้น 3 รายแล้วนำไปติดที่กระดานข่าว
4. แจกแผ่นให้เยาวชนคนละ 3 แผ่น ขอให้เยาวชนแต่ละคนไปอ่านข้อเสนอที่กระดานข่าว หากเห็นด้วยกับข้อเสนอใดให้ติด 1 แผ่น

ขั้นตอนที่ 5 (เวลาที่ใช้ 1-2 ชั่วโมง)

การนำเสนอข้อเสนอที่จะปฏิบัติ

สื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้

1. บันทึกผู้สังเกตการณ์

วัตถุประสงค์ เมื่อเรียนรู้กันจบลง เยาวชนสามารถ

1. เยาวชนมีทักษะในการนำเสนอความคิดของตน (ชุดองค์ประกอบของการใช้ถนนปลอดภัย) ด้วยภาพแผนผังได้ตรงตามข้อเท็จจริงในกรณีศึกษา
2. เยาวชนสามารถแจกแจงรายละเอียดความคิด โดยระบุและจำแนกองค์ประกอบในการจัดทำเป็นข้อเสนอเพื่อการใช้ถนนปลอดภัย
3. เยาวชนสามารถสรุปความคิดที่ตนนำเสนอ

กระบวนการ

1. เยาวชนช่วยกันนำการกระทำที่ได้คะแนนมาก มาเรียบเรียงเป็นข้อปฏิบัติของบุคคลในเหตุการณ์ (ระบุเป็นรายๆ)
2. เยาวชนในฐานะคณะทำงานถนนปลอดภัยอภิปรายว่าพอใจข้อปฏิบัติดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ครูขอให้เยาวชนนำเสนอข้อปฏิบัติจัดการชีวิตตนเองเพื่อใช้ในการใช้ชีวิตจริงในการใช้ถนนปลอดภัยแล้วครูสรุปให้ชัดเจน
4. ครูกล่าวว่า ครูรู้สึกว่าเยาวชนเป็นผู้ใหญ่จัดการชีวิตตัวเองได้ในฐานะคณะทำงานถนนปลอดภัยและในฐานะเยาวชนคนหนึ่งที่น่านำเสนอข้อปฏิบัติจัดการชีวิตของตนเอง ในการใช้ถนนให้ปลอดภัย ขอแสดงความยินดี ต่อไปนี้ครูจะคอยเฝ้าระวังจากชีวิตจริงของเยาวชนแต่ละคนซึ่งจะมาสุ่มกันฟังในการพบกันครั้งต่อไปว่าผลการปฏิบัติการใช้ถนนจะเป็นอย่างไร

บทบาทของกลุ่มเป้าหมายและทีมงาน

กลุ่มเป้าหมาย

- เยาวชนระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา เข้าร่วมทุกชุดกิจกรรมต่อเนื่อง (มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน หรือ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 7 คน หรือ อุดมศึกษา จำนวน 9 คน ต่อ 1 กลุ่ม)
- เยาวชนแต่ละคนจะเสนอข้อปฏิบัติการใช้ถนนปลอดภัยและผลการปฏิบัติอย่างน้อยคนละ 1 ข้อเสนอ ต่อวงจรกิจกรรมพร้อมการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดต่อเหตุการณ์

ทีมครูและพี่เลี้ยง

1. ผู้อำนวยการเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่ 1 จำนวน 1-2 คน ช่วยให้เยาวชนปฏิบัติกิจกรรม 5 ชุดกิจกรรมต่อเนื่อง
2. ผู้ดำเนินรายการ จำนวน 1 คน (กรณีเยาวชนมากกว่า 1 กลุ่ม) เป็นผู้ดำเนินการภาพรวมในภาคปฏิบัติขั้นตอนที่ 4-5
3. ผู้จัดบันทึก/ผู้สังเกตการณ์ จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ติดตามและจดบันทึกรายละเอียดของการทำกิจกรรมและข้อเสนอทั้งหมด

เตรียมปฏิบัติการ

เตรียมกลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนที่มีภาวะผู้นำหรือเป็นผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและควรอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เช่น ตำบลเดียวกันและเขตเดียวกันทีมละ 5-9 คน

เตรียมทีมงาน

- ทีมผู้อำนวยการเรียนรู้ (ครูและพี่เลี้ยง) 1-2 คน /เยาวชน 1 ทีม ซึ่งอาจมาจากครู นักจัดการความรู้หน่วยงานอื่น
- นักวิชาการด้านการวางแผนผังด้านปัจจัยเกี่ยวกับการใช้ถนนและการจัดการความปลอดภัยทางถนนซึ่งมาจากนักวิชาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ทีมภาคีหน่วยปฏิบัติ (เช่น อปท. ผู้จัดการกลุ่มเยาวชนโรงเรียน) หน่วยงานปฏิบัติกิจกรรมของเยาวชนที่รับผิดชอบ
- ทีมภาคีระดับจังหวัด ทำหน้าที่กำกับเพิ่มเติมความรู้ครูพี่เลี้ยง

เตรียมแผนงานภาคปฏิบัติ 5 ชุดกิจกรรมต่อเนื่อง

- ทีมผู้อำนวยการเรียนรู้ กำหนดวันเวลาและสถานที่แต่ละขั้นตอนของ 5 ชุดกิจกรรม
- ทีมผู้อำนวยการเรียนรู้ ประชุมออกแบบวิธีการแต่ละขั้นตอนของ 5 ชุดกิจกรรม

เตรียมประสานงานผู้เกี่ยวข้อง ตามระยะเวลาแผนงาน

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- เพื่อนในหน่วยปฏิบัติ-ชุมชนเพื่อนร่วมงานเป็นทีมงาน
- ทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครอง
- ผู้บริหารท้องถิ่น ท้องที่-ในขั้นตอนขอความร่วมมือ
- ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ พยาบาล วิทยากร หรือ อาสาสมัครจากภายนอกโรงเรียน

Good Practice

จากชุดกิจกรรมถนนปลอดภัย สู่การรับผิดชอบตนเอง และสังคมเพื่อการใช้ถนนอย่างปลอดภัย

- วิทยาลัยเทคนิคลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน
- โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย เยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน
- โรงเรียนเสด็จวิทยาคีฏล กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน

เคล็ดลับความสำเร็จ ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัย

 HEART
ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัยเรื่องเล่าที่วิจิตรตามหลักวิชา
แล้วทั้งกฎธรรมชาตและกฎมนุษยพร้อมทางออกที่ควรจะเป็นชุด
กิจกรรมถนนปลอดภัย จากเรื่องเล่า
สะท้อนข้อเท็จจริงความรู้สึก (ใหม่)

 HAND
ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัยเป็น
กิจกรรมที่ต้องลงมือทำจริงใน
สถานการณ์จริง
• เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ
(ซ้ำๆ) และการโค้ช
• ประเมินผลปฏิบัติด้วยตนเอง
สรุปกรอบพฤติกรรมทาง
• มีการทำตามกติกาจริง+เก็บ
ข้อมูล+วินิจฉัยกติกาและผล
ทุกครั้งที่มีประสบการณ์

 HEAD
ชุดกิจกรรมถนนปลอดภัย
เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ข้อมูล
สร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์
สร้างสรรค